

GYMNASIUM

ELEKTRONSKI BROJ

-MART, 2019-

Драги професоре Крстићу,

Мартовско издање школског листа „Gymnasium“ посвећујемо Вама, као једној од најзаслужнијих личности за културни развој наше школе. Када бисмо писали о времену Ваших почетака па све до данас, не бисмо могли да сажмемо све дивне мисли и дела у кратак есеј. Зато нам сада не преостаје ништа друго до да Вам укажемо на нашу захвалност.

Провели сте многе године предавајући филозофију у нашој гимназији, извели сте многе генерације на смели пут ка успеху, а ми смо сада Ваша последња генерација и последњи „добри дечаци и девојчице“ којима предајете. Полако откуцава сат који мери Ваше радно време у жељи да се заустави и да Вам укаже на

почетак пензионерских дана. Да, пензионерски дани су сада пред Вама. Чека Вас безброј слободних дана заслуженог одмора. Пензионисање можда представља крај Вашег професорског века али не и филозофског, јер бити филозоф је трајање духа и пре његовог рођења па све и иза његове смрти. Зато Вам, драги професоре, желимо мирне и угодне пензионерске дане, да их испуните радошћу и смехом, и да се бар понекад осврнете на лепе дане које сте провели са својим колегама и ђацима. Ми, као последња генерација, захваљујемо Вам се у име свих претходних генерација на пруженом знању, које смо, понекад, не тако знатижењно упијали али које ће нам сигурно једнога дана користити. Ви одлазите, али Ваше дело остаје да живи као аманет будућим нараштајима.

Нека Вам пензионерски дани буду у вредности „пет плусића“.

Ваши матуранти

Жељи да пензионерски дани буду здрави и весели, прикључује се редакција школског листа и сви запослени у нашој школи.

ЖИВЕЛИ!

ÜDVÖZLÜNK MINDENKIT!

INSPIRÁCIÓ - ez kellene most mindannyiunknak. A tavasz rengeteg ellenőrzővel és felelőssel köszöntött ránk. „Verseny a versenyt éri, valamikor színházba is jó lenne eljutni” - sóhajtozunk. Legalább kipihenhettük magunkat a februári kényszerszünetben, s már gondolatban a húsvétot várjuk (meg a tavaszi szünetet).

Versenyeredmények, influenza-szünet, színházi élménybeszámoló, az e-napló hátrányai, délelőtt vagy délután jobb iskolába járni – ezeket a témákat járjuk körül lapunk márciusi számában.

A tavaszi zsongásban nem feledkezhetünk meg március 15-éről sem, nemzeti ünnepünkről:

„Mert a haza te magad vagy.” (Horváth Sándor)

Az I.3 és I.e osztály

Адресат (не)повољних коментара: проф. Борјана Гаврилов Болић

Уредници: Јелена Броћило, III₂

Немања Жарић, III₂

Насловна страна: Војислав Маћош, III₂

Редакција: сви који су допринели да текстови буду пред вама

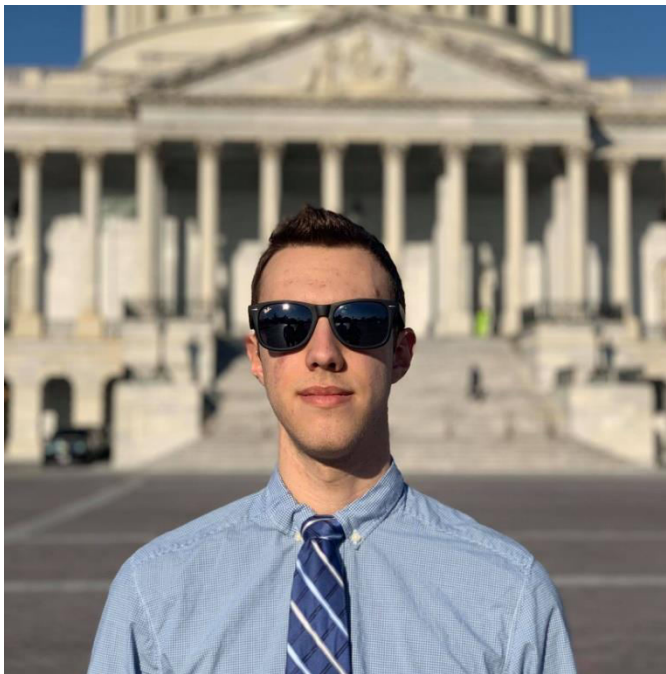
Лектори: проф. Хајду Агнеш

проф. Ана Гаковић

Пријатељ Gymnasium-a: проф. Биљана Тајков

POZDRAV IZ AMERIKE

Kada sam prvi put sleteo u Ameriku, pre 7 meseci, nisam imao predstavu kako će mi godina preda mnom proteći. Ostavio sam iza sebe sve što sam poznavao u svojim 17 godina života i napravio prvi korak u čudan i novi svet koji mi je bio potpuno nepoznat. Brinuo sam da se neću slagati sa porodicom koja me je udomila, da se neću uklopiti u školsko društvo i da će mi previše nedostajati domovina. Taj prvi dan po dolasku je bio najteži. Uzbudjenje, strah od nepoznatog, usamljenost; bio sam preplavljen osećanjima. Kada je drugi dan mog boravka ovde svanuo, sve te brige su nestale. Shvatio sam da su ispred mene fantastične prilike, koje se ukažu samo jednom u životu.

Ovih sedam meseci sam proveo u malom gradu koji se zove Hadson u državi Viskonsin. Hadson je interesantno pozicioniran jer je to grad pored mosta koji predstavlja granicu između država Viskonsin i Minesota. Ispod tog mosta teče prelepa pritoka reke Misisipi, koja se naziva St. Croix. Priroda u ovom kraju je mnogo drugačija od one u Subotici i okolini. Predeli su brdoviti, i ima mnogo netaknute prirode između mnogobrojnih malih gradova. Imao sam sreće što sam se našao u mestu koje je blizu velike metropole u Minesoti. Mineapolis i St. Paul su dva spojena grada i predstavljaju glavne gradove države. Gradovi su prepuni solitera i raznih interesantnih modernih građevina. Zanimljivo mi je bilo da, osim u glavnim ulicama, nema mnogo šetača jer je većina ljudi u tim ogromnim objektima, poslovnim zgradama ili u nekom od mnoštva restorana. Veoma je interesantan kontrast između velikih metropola u kojima živi ogroman broj ljudi i nepreglednih vangradskih predela gde nema žive duše kilometrima.

Školski život se u Americi razlikuje od našeg. Količina slobode koju imaju američka deca je veoma zanimljiva i neočekivana. Naime, od skoro svih srednjoškolaca, šesnaestogodišnjaka, očekuje se da voze automobile do škole i da rade neki posao posle škole, ali im zato nije dozvoljeno da izađu iz školske zgrade nakon što su već u nju ušli do kraja dana, ne smeju da odu do toaleta bez pečata profesora u knjižici, u suprotnom će biti

zaustavljeni u hodniku. Škola je veoma velika, moderna, prostrana. Učionice su opremljene najsavremenijom opremom, pametnim tablama i raznim savremenim nastavnim sredstvima, opremom za eksperimente. Svaki profesor ima svoju učionicu, a svaki učenik dobija svoj laptop koji je namenjen isključivo upotrebi u nastavi koja se odvija pomoću modernih platformi za učenje, poput Google Classroom koji se koristi u mojoj školi. Učenika ima mnogo i za sada imam pozitivna iskustva u kontaktu sa većinom. Veoma prijatno mi se obraćaju, pomažu kad god mi je potrebno.

U odličnom sam odnosu sa porodicom koja me je primila u svoj dom. Već smo zajedno putovali, išli na razne izlete, provodili zajedno praznike i upoznali su me sa svojom širom porodicom. Prijatelje koje sam upoznao nikada neću zaboraviti i jako mi je drago što su me prihvatili, bez obzira na razlike među nama. Moje američko iskustvo je za sada zaista fantastično. Ispred mene su i dalje meseci koji će mi ostati u sećanju do kraja života.

Luka Išpanović

NIKADA NEMOJ SAMO DISATI, ŽIVI!

Godina je već daleko bila zašla u proljeće, a i ljudi su zajedno s njom dočekali neko bolje vrijeme. Topli su sunčevi zraci šarali nebo, zrak je mirisao na mladu travu, na licima ljudi mogla se vidjeti zahvalnost na još jednoj pruženoj godini. Grad je ponovo bio zavrpio od ljudi i drveće u gradskom parku je olistalo, dovoljno gusto da pruži osjećaj svježine i života, dovoljno rijetko da dopusti suncu da miluje lica ljudi. Trava je bila prekrivena sitnim bijelim laticama odbjeglim s grana drveća podsjećajući tako na vrijeme koje je tek prošlo, na zimu koja ih je konačno napustila.

Negdje u parku, između dva drveta, dovoljno blizu fontane da čuje žubor oslobođene vode, sunce se ogledalo u starim uglancanim predmetima pored kojih je jasno bila naznačena njihova cijena. Na bijeloj izvezenoj tkanini bio je rasprostran čitav jedan život čekajući tako na novog vlasnika, na nekoga tko će ga poželjeti sebično prisvojiti, na nekoga u čijim očima neće imati niti upola toliki značaj koliki ima sada. Čitav jedan život čekao je trenutak kada će tako rascjepkan otići na različite strane svijeta uljepšavajući različite tuđe kuće, biti postavljen pred različite tuđe oči. A ona, starija žena sada već sijede kose ogrnuta crvenim ogrtačem sjedila je pored na niskom stolcu i svojim svijetlim očima sjetno promatrala kako se njen život presijava na sunčevoj svjetlosti svakim se uzdahom opraštajući od svojih uspomena i duboko u sebi priželjkujući da se vrijeme vrati u nazad i pokloni joj još samo nekoliko dana njenog starog života. I svakoga puta kada bi netko zastao kraj nje i upitao je nešto o predmetima koji su strpljivo ležali na bijeloj tkanini ona bi se iznenada trgnula i zbunjeno pogledala oko sebe kao da ni sama nije znala što radi u te prijepodneve sate u gradskom parku, a onda bi joj pogled sklizao na njeno životno bogatstvo rasprostrano ispred nje i u trenutku bi se ponovno sjetila svega. I kao da je svakodnevna pojava bila vidjeti nekoga kako prodaje svoje uspomene, ljudi su prolazili i prolazili, mnogi ni ne osvrćući se na staricu i njene sitnice.

Prodavala je ona jedne crvene cipele s niskom potpeticom okružnute na vrhu koje su više šetale talijanskim ulicama i plesale po francuskim zabavama nego što su za to imale priliku bilo koje druge, kao i jedne crne rukavice koje više nisu grijale kao nekada nadajući se da će nekoga drugog grijati bolje. Prodavala je uredno očuvanu zbirku isprešanih cvjetova među kojima su bile i osušene latice bijele ruže iz njenog vjenčanog buketa. Prodavala je i nekoliko izgrebanih crnih gramofonski ploča pri čijem je kraju igla preskakala kao i stari gramofon, davni rođendanski poklon. Više nije imala s kime plesati. Prodavala je nekoliko knjiga iščitanih toliko puta da je već napamet znala na kojim stranicama se nalazi nekolicina okorjelih kapljica crne kave i staro pero kojim je godinama ispisivala pisma čekajući da se njen čovjek vrati iz rata. No, bilo je tamo mnogo više od nekolicine čaša, kutijice za nakit i stare vaze. Bili su tamo ostavljeni otisci prstiju po požutjelim stranicama Jesenjina u čije se riječi zaljubila već prvoga puta, bila je tamo jedna svađa prilikom koje je tanjur oslikan plavom bojom koji nedostaje u kompletu bio razbijen, jedan sat koji je prestao kucati prije nekoliko godina. Bili su tamo osmjesi i suze radosnice nastale kada je nakon mnoštva godina dočekala svoga muža i progutani bol i jecaji kada je on ponovno otišao. Toga puta zauvijek. Imala je uz sebe i nekolicinu iluzija, mnoštvo snova i jednako toliko želja. I sve ih je nudila nekim tuđim ljudima.

Potpuno je mirno sjedila u mjestu, kao da se neće morati svakoga trenutka oprostiti od svog života. Sjetno je gledala ispred sebe i tek ponekad tiho uzdahnula. A onda iznenada sitnim koracima do nje je dotrčala djevojčica crnih kovrča u lepršavoj haljinici i zagledala se u svoj lik u zamućenom starom pozlaćenom ogledalu. Pogledom je preletjela preko stare kutijice za nakit i bijele lepeze te pogledala u staricu i približila joj se još nekoliko koraka.

“Što je sve ovo?” Djevojčica upita staricu gledajući u njene svijetle staklaste oči. Starica nakrivi glavu i dobro osmotri djevojčicu.

“Moje uspomene”, odgovori tiho te se osmijehne djevojčici.

“I što radite s njima?”

“Prodajem ih”, starica odgovori jednako kratko kao i prvoga puta.

“Što to radite? Zar Vam neće nedostajati?”, djevojčica se blago namršti.

“Neće. Jer moje su uspomene mnogo više od pukih predmeta. Sve dok ih budem čuvala u svom srcu, ma koliko one bile udaljene od mene, one će biti tu. A i, uskoro ću ih, između svega ostalog što ću zaboraviti, zaboraviti i kako one izgledaju ili gdje sam ih ostavila.”

Pokaže djevojčici da joj priđe bliže te ona to i učini.

“Znaš, voljela bih da sam znala koliko će brzo moje vrijeme proći, da sam znala koliko je malo puta moguće udahnuti prije nego što ti uporna starost ne odustajući počne kucati na vrata. I iako se već sutra možda ne budem znala vratiti kući kada odem u trgovinu i zaboravim što moram kupiti, znam da ću jedno pamtit. Dok god je moj svijet obojen bojama koje sam sama zamislila, pamtit ću koliko sam zahvalna i na ono malo vremena što sam dobila na ovom svijetu. I zato uvijek stvaraj uspomene svojim srcem jer tako će jedino biti vječne.”

Starica zavuče mršavu ruku u džep svog toplog ogrtača i trenutak kasnije ispruži dlan i otkrije zlatni medaljon. Drhtavim rukama iz trećeg pokušaja uspije ga staviti djevojčici oko vrata.

"Nikada nemoj samo disati", tiho joj šapne kako bi samo ona čula njenu tajnu te otvori medaljon i otkrije ugraviranu riječ. *Živi*.

Martina Buljovčić, III.f

AZ E-NAPLÓRÓL EGY DIÁK SZEMÉVEL

A jó jegyekkel szeretünk dicsekedni. Mi van, ha rosszakat kapunk? Terheljük vele a szüleinket? Nem, nem vagyunk mi ilyenek. Ha nekünk rossz napunk van, ne rontsuk el másokét is! Bőven elég, ha az őseink fogadóórán megtudják.

Most változott a helyzet. A tanuló hazaér, a szülők már az osztályzattal szembesítik, mindent tudnak. A diák próbálja elterelni a témát valami másra, például mi volt az iskolában, hosszasan és kimerítően ecsetelné, de a szülők erre nem kíváncsiak. Fenyegető pillantásuk nem sok jót sejtet. A diáknak minden ékesszólását be kell vetni, hogy mentse a menthetőt, legalább a hétvégjét ne korlátozzák.

Ha szüleink nincsenek megelégedve a teljesítményünkkel, egy újabb gyötrelmes és vértizzasztó hétvége vár ránk annak érdekében, hogy osztályzataink javuljanak. „Csakis a te érdekében” – hangzik bölcs válaszuk.

Diákszemmel eddig inkább a hátrányait látom, mintsem az előnyeit.

Balassa Ákos, I.3

ODAKLE SU TVOJI?

Svima je poznato da je Subotica jedno etničko i versko šarenilo. Spektar narodnosti se može nazirati malo bolje tek kada se izvede prelamanjem iz ugla porodičnog stabla određene ososbe. Međutim, čak i poznavanje sopstvenih korena u ovom gradu ne može toliko promeniti opšteutvrđenu činjenicu „da smo svi sve”, ili, kako je jedan među našim najboljim piscima Miloš Crnjanski tvrdio “sami sebi preci”.

Doista, smešten u takvoj sredini, tokom istorije, naš grad je nekoliko puta menjao sastav većina i manjina, pa je mogao da se pohvali uspešnom održavanju pluralističke homeostaze. U tome se vidi opšte bogatstvo jedne kulture, kada se sastoji iz međusobno više isprepletenih kultura, nekih međusobno sličnih, a nekih i dosta različitih. Iako su razlozi

dolaska ljudi iz drugih krajeva u našu sredinu različiti, te variraju sve od pukih slučajnosti, prolaza, do ekonomskih, i na kraju krajeva, prinudnih, ipak se danas svi potomci nekadašnjih pridošlica mogu osećati „kod kuće” i mogu smatrati Suboticu svojim zavičajem.

Nekoliko teza treba da se napomene pri otkrivanju porekla. Jedna od njih jeste da je kod većine ljudi, koji nisu bili plemićke krvi, potomstvo ostalo bez gotovo ikakvih ili sa

veoma oskudnim pisanim izvorima, te se može utvrditi samo preko usmenog predanja. Sa druge strane, u prošlosti su česte bile pojave koje su odudarale od sadašnjih pojava, a to su: velike porodice sa velikim brojem dece (čak do desetak, petnaestak), veliki mortalitet novorođenčadi i žena pri porođaju (zbog čega se i brže gubilo znanje o sopstvenim članovima porodice), česti ratovi

koji bi umanjili mušku populaciju (te se gubi veza sa ograncima jedne porodice koji dele isto prezime ili slavu) i, pre svega, velika nepismenost, zbog koje su ljudi ostali vezani u životu samo za malo mesto u kratkom vremenskom intervalu. Imajući sve ovo na umu, gotovo je nemoguće izvesti nečije porodično stablo nakon svega tri ili pak četiri generacije, te smo se ovde držali samo opštih odlika nečijeg porekla (regija, zemlja, jezik, prezime).

Ana Mokan

„Moj otac, a i njegovi roditelji su iz Subotice, a majka je iz Niša, njena majka je iz Prokuplja, a otac iz sela Zlata u blizini Prokuplja, kasnije su se preselili u Niš”, govori nam Ana Mokan, učenica III₂. Njena porodica vuče korene sa Kosova, prenoseći priču o seobi u poslednjoj deceniji XIX veka, kada joj je predak napustio Kosovo i naselio se u Prokuplju. Njeni preci sa juga su se uglavnom bavili poljoprivredom, privrednom granom koja je bila najzastupljenija u tadašnjem Osmanskom carstvu i kasnije u Srbiji, a posedovali i sitne radnje, kao što je pekara u Prokuplju. Porodica sa očeve strane se bavila raznim delatnostima, ratarstvom i voćarstvom, a zbog austrougarske ekonomske politike u ovim krajevima su imali pravo i priliku da rade u fabrikama i železnici. Već su roditelji njenih roditelja bili društveno dosta izjednačeni i imali razne profesije (grafičari, računovođe, mašinski inženjeri i nastavnici). Njeni roditelji su se sreli u Subotici, kada joj se majka preselila iz Niša radi posla.

„Prezime Mokan nije često i tačno poreklo ovog prezimena mi nije poznato.” Doista, u Srbiji je to prezime veoma retko, a javlja se u različitim zemljama, te se pravo poreklo ni ne može odrediti. Pitali smo je da li i koliko često posećuje Niš, na šta nam je odgovorila: „U Niš idem bar jedanput godišnje, dobro sam upoznata sa gradom, kada sam tamo ili razgovaram sa babom i dedom, a i sa mamom kod kuće, pričam poput njih.” Zadržali su se i neki običaji, što svedoči o njihovom poreklu i kulturi.

Aljoša i Benjamin Krdžović

Majka i otac su im iz Priboja. Ne znaju pozadinu svog prezimena, ali znaju da je mamino prezime nastalo od plemena Drobnjaković u Crnoj Gori.

Na pitanje da li im se u kući čuva ta kultura da znaju odakle su njihovi, Benjamin je odgovorio: "Čuva se ta kultura, ali nam nije glavni faktor u kući, znamo sve do čukundeda gde su živeli i kako su živeli." Baba sa mamine strane je radila u bolnici, a deda je bio direktor fabrike. Babe i dede su im bili u višim slojevima društva i rekli su im da je tad život bio dobar sve dok nije došlo do rata.

Minja Vuković

Visokonagrađena učenica u mnogim oblastima, Minja Vuković (IV₁), svoje korene vuče iz severne Bosne, odakle su njeni roditelji došli u Suboticu. „Deda (sa mamine strane) je iz Dervente, došao je da radi kao učitelj u Petrovo (Ozren), oženio se i tamo ostao, a tatini su sa Ozrena (starosedeooci).” Stalne stihijske seobe, često pojedinačne, karakteristične su za ove krajeve, kada jedna porodica može da se prostire i na nekoliko susednih opština, po selima i gradovima. „Deda je bio učitelj, dobio je Orden rada sa srebrnim vencem od Tita, jer je bio odličan učitelj, njegovi đaci su bili najbolji u šahu i matematičari.” Osim toga, ovaj seoski učitelj je bio i odličan atletičar, a imao je razne više pozicije u administraciji. Univerzalnost sposobnih ličnosti je glavna odlika malih, dosta izolovanih sredina, kada nema ni dovoljno ljudi uopšteno, a ni dovoljno stručnjaka koji ostaju u prvobitnoj naseobini, što je slučaj i Minjinih dede i bake, koji trenutno borave u Subotici. „Baka je za to vreme bila jedina žena koja je radila kao blagajnik/sekretarica.” Sa očeve strane, baka je bila domaćica, a deda profesionalni vozač, i imovinski su se dosta razlikovali od tazbine, koja je važila za ekonomski jače u selu. Potraga za poslom je vodeći motiv manjih zajednica, te i nije čudno što određeni ruralni krajevi, kao što je Ozren, imaju predstavnike širom sveta: u Nemačkoj, Hrvatskoj, Kanadi, Crnoj Gori, Italiji, Sloveniji, Srbiji...

Naravno, i starosedeooci su jednom morali biti novopridošlice. „Porodica mog tate je došla iz Crne Gore, a porodica moje mame iz Dalmacije. Došli su za vreme turske vladavine.” Tačna vremena dolaska, međutim, nisu nam poznata, osim za najbliže poreklo, njene roditelje, koji su došli u Srbiju 1995.

Tradicija se neguje ponajviše u govoru (ijekavica), u kuhinji, muzici i nekim običajima koji su mili svima kojima je stalo do korena.

Mihajlo Botić

Učenik IIa, Mihajlo, inače iz Kanjiže, ide u našu gimnaziju u Subotici, ali njegovo poreklo se proteže mnogo dalje od rodne Kanjiže: „Majka je iz Sombora, a tata iz Nove Gradiške. Mamini su živeli u Riđici kod Sombora, a tatini se upoznali u Smrtiću, Okučanima u Slavoniji.” Kako nam govori, sa očeve strane su mu svi iz Bosanske Krajine, iz Krmina, a sa majčine iz Dalmacije, sreza Obrovac i Krke. Njegovi preci, krajišnici po austrijskoj raspodeli, bavili su se samo poljoprivredom „pošto su to mala mesta”. „Deda je u Slavoniji imao nekoliko zadružnih njiva, a imali su i nešto šume i mašina. Nisu bili baš siromašni, ali

ni imućni. Sa majčine strane su mi bili obrazovaniji, ali su mi i sa očeve bili pismeni”, izjavljuje Mihajlo. Kaže nam da mu je porodica sa očeve strane došla sa Čarnojevićima u Slavoniju, dok mu je sa majčine strane porodica dugo bila u Dalmaciji, još od prvog pada Smedereva (1439). Obe strane su došle sa Kosova „s razlikom od 250 godina”.

Na pitanje o poreklu prezimena, Mihajlo je dao zanimljiv odgovor: „Ima više teorija. Jedna jeste koja ukazuje da je “bota” deo, odnosno parče. Postoji i teorija da je bota grana, odnosno batina. Obe teorije treba dublje istražiti.” Iako Mihajlo neguje svoje poreklo kroz istoriju i poznavanje svojih predaka, ipak izražava žal što se dosta znanja o poreklu zaboravlja i da se mnogo izgubilo.

Natalija Pavlović

Majka joj je rođena u Loznici, a otac u Maloj Vranjskoj (Opština Šabac). Pavlovići su došli iz okoline Valjeva. Slava im je Avramijev dan, 11. novembar.

Na pitanje da li im se u kući čuva kultura da znaju odakle su njihovi, Natalija je odgovorila: “Čuva se dosta ta kultura u kući, ali je ne smatramo najbitnijom.” Deda sa tatine strane joj je bio kovač, a baba domaćica. Mamin tata joj je bio nešto u vezi sa mašinstvom, ali ne zna tačno šta, a tu joj je isto radila i njena baba. Tata joj je pričao kako je bio težak život jer je bio sa sela i bavili su se poljoprivredom i stočarstvom, a mama je najranije detinjstvo provela u Loznici, a osnovnu i srednju školu je završila u Nemačkoj. U Loznici joj je bio dobar život, živela je blizu centra i rekla joj je da je život tamo bio sličan ovome ovde.

Rastko Gaćinović

Rastko, učenik IIa, ima veoma široko znanje o svojoj porodičnoj liniji i to nekoliko generacija u prošlost. „Moj otac je iz Hercegovine, iz Nevesinja, tačnije iz sela Kljen koje se nalazi na potezu između Udbine i Lukavca. U tom selu smo nastanjeni šest kolena unazad. U njega je došao sveštenik Jakov sa sinom Ristom 1835. godine sa Meke Grude (Bileća) i postao paroh Lukovačkog sreza, ujedno i rodonačelnik loze Gaćinović u Nevesinju. Mamin otac Jovo je iz Krajine iz sela Nuglašica pokraj Bosanskog Grahova. Baka sa mamine strane je iz Like, iz Mazina, sela pokraj Gračca, Gospića. Upoznala se sa Jovom kada je bila u poseti kod sestre, u Subotici. “Zavidno znanje ne pokazuje samo u poznavanju ličnosti, nego i njihovog položaja i opštem mestu u društvu. Njegovi su u postojbini pripadali pismenim staležima i bili važan deo opismenjavanja tadašnjeg stanovništva. „Sa tatine strane je bilo dosta sveštenika, i po koji lekar; ostali su bili zemljoradnici. Mamin deda, Radovan, bio je jedini pismen čovek u selu.”

Rastkova majka se rodila u Subotici, njeni roditelji su se ovde i upoznali kada su došli iz razloga često za naše krajeve poznatih (posete, obrazovanje), a otac Rastkov je došao devedesetih godina u Suboticu. Iako ima jedno od najboljih poznavanja svoje porodice u školi, ipak mu nije poznato poreklo prezimena: „U to nisam toliko upućen, znam da smo se pre prezivali Sikimić, pa smo se podelili na Gaćine, Gaćinoviće i još par sličnih prezimena.”

On govori da se u porodici u svakom kolenu javlja jedan koji prikuplja znanje i neguje predanje, i da je, po svemu sudeći, on taj u sedmoj generaciji. Svaki u narednom

kolenu sluša priče negovatelja u prethodnim kolenima, te se tako dopunjuje i održava u kontinuitetu.

Dosta je zanimljivo koliko smo svi preko predaka povezani i kao ljudi, i kao ličnosti, i to da se zaboravom praotaca zaboravljaju i oni koji se povremeno mogu javiti i u udžbenicima iz istorije. Rastko je odlučio da ne zaboravi, i zbog te odluke danas može da se poveže sa ličnostima i događajima koji su nama danas poznati. Još 1875. godine u Nevesinju, kada je izbio hercegovački ustanak protiv turske vlasti pod nazivom „Nevesinjska puška”, jedan od vođa je bio i izvesni Risto Gaćinović, koji je i pomogao pri podizanju ustanka. Sa druge strane, 28. juna 1914, kada se izveo atentat na Franca Ferdinanda u Sarajevu, jedan od organizatora jeste bio i Vladimir Gaćinović. Osim toga, na mestu opšte istorije, gde su svima nama negde bili preci, Rastko se priseća i čukundede Petra, koji je poginuo na Solunskom frontu.

Lazar Milović

Otac mu je rođen u Hrvatskoj u Šibeniku, a majka u Subotici. Prezime potiče iz Crne Gore, dok je slava Sveti Ignjatije. Lazar kaže da održavaju tradiciju, zna odakle su njegovi i ove u Subotici održavaju običaje. Baba mu je bila domaćica, a deda mu je radio u trgovačkoj firmi “Šibenka”.

Na pitanje kakav je život njegovih u mladosti, Lazar je odgovorio:”Oni su mi pričali da je bio težak život i da je bilo veliko siromaštvo, bilo je dosta dece i dosta njih nije išlo u školu jer nisu imali uslova i mogućnosti za to“.Dodao je da je slično tome bilo čak i za vreme detinjstva njegovog oca.

Stefan Zorkov

Stefanova majka rođena u Dimitrovgradu, otac u Željuši.

Na pitanje da li zna pozadinu svog prezimena odgovorio je:“Iskreno, ne znam“. Kaže da održavaju tradiciju, da zna odakle su njegovi i tako pričaju u kući. Baba i deda su mu ostali tamo, deda mu je bio profesor hemije, mama i tata su ovde počeli da rade, doselili su se posle venčanja zbog posla.

Na pitanje da li zna kakav je život bio tamo, odgovorio je: “Nisu mi pričali o tome, samo su mi baba i deda rekli da je život tamo bio malo teži“.

Nikolas Perez de Guzman Prčić

Otac mu je iz Španije, kao i njegova porodica.

Na pitanje da li zna pozadinu svog prezimena odgovorio je:“Ne znam kako mi je nastalo prezime, ali znam da je staro minimum 400 godina“.

Na pitanje da li im se u kući čuva kultura da znaju odakle su njihovi, Nikolas je odgovorio:“Da, često posećujemo Španiju, odlazimo da provedemo vreme sa mojom tetkom, babom i dedom koji tamo žive“. Svi članovi njegove porodice imali su kancelarijske poslove.

O životu tamo otac mu nije puno govorio ali neke stvari je spomenuo, kao na primer da sve dok mu se otac nije iselio sa svoje 23 godine, morao je da se vrati iz izlaska do 23 sata najkasnije. Malo je možda bilo strože, ali nema neke velike razlike u odnosu na Srbiju.

Kristina Trajkovski

Retko se za nekoga srednjoškolca može reći da je proputovao i posetio druge kontinente, ali učenica IIIb, Kristina Trajkovski, koja je celu godinu boravila u Teksasu,

izgleda, ima taj afinitet prema dalekim prostranstvima i novim sredinama koji je nasledila od starijih generacija. „Otac mi je rođen u Kuli, međutim, njegovi roditelji, odnosno moji baka i deka su rođeni i odrasli u okolini Kičeva u Makedoniji. Majka mi je rođena u Subotici, gde je

mešanje etničkih grupa učestalo, pa sa njene strane imam pretke iz Mađarske, Hrvatske, Slovenije itd.” Dosta se toga izgubilo od priča u istoriji porodice, što je čest slučaj kod ekonomskih migranata, koji su uglavnom zbog siromaštva i teških sećanja o Drugom svetskom ratu napustili postojbinu i našli nov život na drugom mestu. „Znam da mi je deda imao šestoricu braća, od kojih većina živi rasuta po Srbiji, a možda jedan ili dvojica su u Makedoniji.” Često za naše krajeve posle Drugog svetskog rata, prilikom nagle industrijalizacije, jeste da su novopridošlice bile vezane za fabrike i proizvodnju. Tako su i Kristinini bliži preci, čak i oni starosedeooci, radili u postrojenjima i trgovinama, npr. u „Solidu”, „Zorki” ili „Pioniru”.

Za ljude makedonskog porekla su karakteristični nastavci „ski” ili „ov” na prezimenu, i to nam je bolje objasnila Kristina: „U Makedoniji postoji običaj da se na svake tri ili četiri generacije promeni prezime. Kada dođe do promene, izvodi se prezime od najstarije muške osobe u porodici tako što se na njegovo ime doda nastavak „ski” odnosno „vski”. Na primer, moj otac je prvobitno rođen kao Božinoski, međutim, da bi se ispoštovala tradicija, naknadno je dobio prezime po svom pradedi Trajku.”

Andela Matin

Učenica III.f, Anđela, rođena je u Bačkom Monoštoru i tamo joj živi porodica, ali ide ovde u školu, te boravi u Subotici. „Moji su iz Bačkog Monoštora. Moji su tamo od osnivanja sela, znači od XVIII veka; došli su za vreme seobe Šokaca i Bunjevaca iz područja današnje Dalmacije, sa tim da su neki prelazili u Bački Breg i ponovo se vraćali posle nekoliko generacija u Monoštor.” Narodi sa Balkana, često bežeći od Turaka i osvete nakon buna ili ratova, selili su se severnije, ali retko koji su ostajali toliko privrženi novoj zemlji da je nisu napustili nekoliko vekova. U novoj sredini su od austrijske vlasti dobijali zemlju i pravo na zanate, te su Anđelini preci, sem zemljoradnika, bili još i nadničari, a neki i obučari (šusteri) i stolari.

Tačnu pozadinu prezimena ne poznaje, ali Anđela nam govori da su ljudi sa ovim prezimenom brojni i rasprostranjeni u čak 125 država! Kulturu neguje preko folklora, nošnje i drugih priča najstarijih u porodici.

Daniel Tikvicki

Učenik III₂, Daniel, ima bliske veze sa svojim praroditeljima i poznaje kulturu svoje porodice. Njegovi preci su gotovo svi odavde, te je njegovo poreklo vezano upravo za naš grad, ali i dalje su oni povezani sa državama i krajevima u našem regionu koji su daleko od naše pešcare. „Pretpostavlja se da potičemo iz okoline Mostara gde izvire reka Buna. Prvi rođak za koga znam je moj čukunčukundeda Veco iz Čikerije. To selo je nakon Prvog svetskog rata podeljeno između Srbije (Jugoslavije) i Mađarske.” Tradicionalno su se bavili poljoprivredom, a u okviru austrougarske države su radili i kao niži činovnici u državnom administrativnom aparatu, što je bilo vezano za južnoslovenske narode koji su često činili većinu po tim mestima. „U Suboticu dolaze krajem XIX ili početkom XX veka. Ne zna se tačno kada su došli, ali se zna da su došli zbog promena u administrativnom sistemu Mađarske.”

Dosta je zanimljivo i prezime, koje je atipično za starosedeoce severne Bačke. „Za prezime jako malo se zna, ali je dosta staro prezime. Ima teorija kako je nastalo, možda zato što su živeli u nekom selu po imenu Tikvice, ali je to samo teorija.” Svoju pripadnost Daniel neguje u govoru (ikavski), kuhinji, verskim i svetovnim običajima, muzici i predanjima.

Nemanja Žarić i Aleksandar Milović, III₂

СВЕТОСАВСКА АКАДЕМИЈА

Дана 26. јануара 2019. године, у нашој школи обележен је празник посвећен великом српског просветитељу, Светом Сави. Академија је одржана у Свечаној сали, а програм су припремиле проф. Бојана Ђоројевић и проф. Милена Радовић.

Свечаност је отпочела изведбом химне посвећене Светом Сави коју је извео мешовити хор Српског културног центра, којим је дириговао директор школе професор Веселин Јевтић. Након тога, свештеник Драган Стокин се обратио присутнима, честитајући им школску славу и освештао славски колач. Потом је одржао беседу о човеку у модерном друштву који, упркос интелектуалном напретку, губи духовни смисао и морално опада. Уследео је говор директора школе Веселина Јевтића, који је истакао значај дела Светог Саве његовим важним историјским тренуцима.

Наступио је богат културно-уметнички програм. О Светом Сави говорили су: Миња Шијачић, Јована Филипић, Љубиша Берењи, Петар Раковић (Милован Витезовић *Свето име српско – Свети Сава*); Петра Цицварић (Љубомир Симовић *Ходочашће Светом Сави*); Милица Ђуран (народна епска песма *Свеци на Слави*); Александар Рукавина (Милован Витезовић *Савин пут*); Јован Калосеровић (Десанка Максимовић *Савин монолог*; уз музичку пратњу проф. Милене Радовић, виолончело); Миња Вуковић (Милован Витезовић *Молитва принца Растка*; уз музичку пратњу проф. Милене Радовић, виолончело); Александар Рукавина (Милован Витезовић

Спаљивање Светог Саве); Хелена Савић (Алекса Шантић Сенке); Андреа Пацал (Péterfy Gergely *Kitömöttbarbár, részlet*); Оливер Нагел (Petar Preradović *Rodu o jeziku*); Ива Бркић и Мартина Кујунџић (Добрица Ерић *Бели анђео*); Слађана Митровић (Божидар Ковачевић *Мирослављево јеванђеље*).

Што се тиче музичког дела програма, слушали смо: етно песму *Грлица* (Анита Бубњевић, Катарина Војнић Пурчар, Мила Шкорић, вокали; Мила Шкорић, виолина; Растко Гађиновић, тарабука; Дејан Врана, гитара), духовну песму *Богородице дјево* (Анита Бубњевић, вокал; проф. Милена Радовић, виолончело), духовну песму *Агни партене* (Анита Бубњевић и Мила Шкорић, вокали) и песму *Ово је Србија* (Анита Бубњевић, Катарина Војнић Пурчар, Мила Шкорић, Невена Савичић, Миња Вуковић, Миља Белензада, вокали; Мила Шкорић, виолина; Растко Гађиновић, тарабука; Дејан Врана, гитара; Александар Рукавина, хармоника).

Такође су додељене награде најбољим ученицима и њиховим менторима.

Јелна Брођило, III₂

DÉLELŐTT VAGY DÉLUTÁN JÁRJUNK-E ISKOLÁBA? - VICCES ÉS KOMOLY TÖRTÉNETEK, A "SZMENAVALTÁS" SZÉPSÉGEIRŐL -

Ha felteszik a kérdést, délelőtt vagy délután, és ha a suliról van szó, gondolkodás nélkül rávágom hogy: „Egyik se!” De vegyük komolyan a témát!

Tény, hogy bizonyos okok miatt diáknemzedékek óta bele vagyunk kényszerítve ebbe a mókuskerékbe. A pörgősebb változatában havonta történnek a váltások, a lazább, „lájtosabb“ formájában csupán csak negyedévente zavarunk be egyébként sem stabil bioritmusunkba.

Bizonyára született már erről rengeteg tudományos értekezés, hogy ez mennyire jó és egészséges, rengeteg pozitív hatása van a tanulók fizikai és szellemi fejlődésére. Föltételezem, kényszerből vezették be az iskolák a két váltást, hiszen a leggyakoribb ok: kevés a terem, sok a nebuló.

A reggeli kelés szépségeiről sok diák órákat tudna zengeni, különösen a messziről utazók. Azok a csodálatos napfelkelték, —..., gyalogosan, kerékpárról, autóbusról, autóból, repülőből, vagyis bárhol is gyönyörködünk —, felejthetetlenek.

Az első órán még mindenki bóbiskol, így te is. A második órán tudatosodik benned, hogy sajnos, ha még nem is tudod igazán, hogyan kerültél oda, de már az iskolában vagy, a harmadikon összeszeded magad annyira, hogy felébredj, és ennek köszönhetően a negyediken már felismered a tanárt is, aki az órát tartja. Mire haza kell menni, már tökéletesen alkalmas vagy információk befogadására, esetenként még a megjegyzésére is.

„Tök fitt“ vagy agyilag és fizikailag is.

Ha délután jársz iskolába, az egy teljesen másik történet. Tizenegy órákor, mikorra a tini bioritmus szerint észhez tér az ember, jó esetben még el sem kell indulni az iskolába, úgyhogy nincs gond.

Mindenesetre ajánlatos észnél lenni, előre tervezni, és nem a délelőtti tanulásra építeni az aznapi felelések, ellenőrzők végeláthatatlan sorát. Este, amikor a nyolc rendes, az emelt szintű és a két pótóra után hullafáradtan hazaértél a suliból, érdemes hideg vízzel letusolni és nekilátni a tanulásnak, mert több generáció bizonyítja azt, hogy: „A hajnalban majd felkelek és tanulok!“ ovisoknak való mese, amiben a gimisek már tapasztalatból nem hisznek.

Vannak persze próbálkozásaink. Beállítjuk a telefont kedvenc előadónk sikerdalára hajnali fél ötre, a leghangosabbra, felejthetetlen élményekkel gazdagítva így hajnalban a környezetünk. Kedvenc számunktól, hamarosan nemcsak a családnak, a szomszédoknak, hanem még nekünk is égnék fog állni a hajunk. Jobbik esetben átdobjuk a telefont vagy százszor még öt perc szundira, a rosszabbikban a dalt beleszóve álmainkba, jókat durmolunk. De egy biztos, hajnalban felkelni és utána tanulni még az életben nem sikerült senkinek. Így pedig folyamatosan lóttek a nagy terveknek, hogy sulis előtt még sikerülhet bármilyen leckén is átfutni.

Azt bizonyára már mindannyian tapasztaltátok, hogy óriási különbségek vannak az idő múlásában. Az a bizonyos fizikai erő, amely mozgatja az óra mutatóját, teljesen másként hat ránk tanításon kívül és másként tanítási időben. Az Instagrammon lazulva az egy óra pillanatok alatt képes észrevétlen elröppenni, míg imádott tanóráink negyvenöt perce jó esetben is legkevesebb kilencven percnek tűnik. Minden egyes másodpercnél megáll a mutató, tétovázik, háromszor is meggondolja, hogy előre vagy esetleg hátra lendüljön, miközben a szerencsétlen diákról patakokban folyik a víz, hogy vajon kicsöngetnek-e ma még?

A lényeg, hogy ha délutános vagy a suliban, a délelőtt mintha nem is létezne. Mire kimászik az ember az ágyból, még egy kicsit bóbiskol ültében azon a bizonyos helyen, múlik az idő. Mire felöltözik, mire reggelizik, átfutja a különböző internetes oldalait, üzeneteit, válaszol rájuk, már a legtöbb esetben késésben van, már futnia kell a mínusz nem tudom hanyadik órájára. Rohanás közben az előrelátóbbak mély sóhajjal nyugtázzhatják, milyen jó, hogy tanultak az este, és hogy fizika, föci, latin után még hajnali egykor legalább egy pillanatra kinyitották a bioszkönyvet is, mert így megbizonyosodtak róla, hogy nem átverés az egész, a lecke igenis benne van a könyvben.

Ezek csak olyan elsőként felvillanó történetek voltak. Biztos vagyok benne, hogy - legyen az délelőtti vagy délutáni sulis - másoknak is vannak hasonló vicces vagy kevésbé vicces élményei a témával kapcsolatban. Egyiknek is, másiknak is vannak szépségei, előnyei, de biztosan találunk bőven a hátrányokból is. Hogy ki melyiket szereti? Tudományosan melyik a jobb, hatékonyabb? Nyilatkozni, véleményt nyilvánítani lehet, de túl sokat elmélkedni rajta, amíg a témával kapcsolatban magasabb szinten nem történnek változások, úgy érzem, nem érdemes. Vagy mégis?

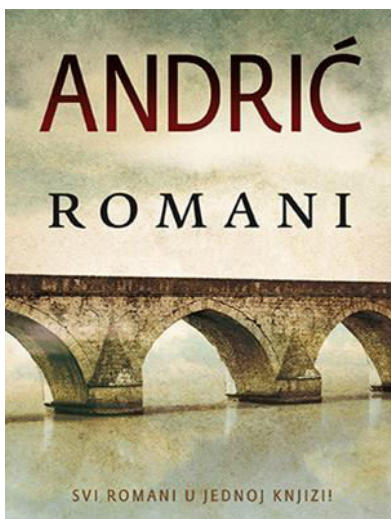
Kószegi Tamara, I.3

МИ НЕ ПОСТОЈИМО

Можда је све ово само бајка.
Можда ни нема наших тајних састанака.
Можда љубав ни не постоји.
Можда између нас само понор постоји.
Све ово маштања је моћ,
свака чаролија завршава се тачно у поноћ.
Додиром очима више не постоје,
руке не могу да се споје...
Па зашто, онда, стојимо ту нас двоје?
Две бледе сене у тами бдију,
не умеју једна од друге да се скрију,
живе у животној лажи
да су суштину и љубав пронашли.
Све је то само бајка
у којој нема срећних јунака.

Милица Ђуран, IVЦ

BALI REBEKA, A KIS ELSŐS SZÁRNYALT A SZENT SZÁVA-VERSENYEN

2019. januárjában Bali Rebekát, az 1/e osztály tanulóját magyartanára megkérte, hogy írjon egy beszámolót Szent Száváról iskolánk egyik jeles versenyére. Rebeca - mivel szereti

a kihívásokat - írt egy tartalmas esszét. Január második felében át kellett adnia a munkáját. Az ünnepséget január 26-án tartották, ekkor volt az eredményhirdetés is. A lány egy nappal a nagy nap előtt mit sem sejtve jött be a gimnázium kapuján, ahol első órán a szerbtanár nő azzal a hírral várta, hogy bizony szép eredményt ért el, és másnap mindenképpen legyen ott az ünnepségen. Noellel, az osztály másik képviselőjével várták az eredményhirdetést. Itt tudta meg, hogy övé a második helyezés. Az 1/e osztálynak ez az első versenyen elért büszkesége és Rebeka első versenyen kapott könyve.

Farkas Lara I.e

ZAVISNOST OD DRUŠTVENIH MREŽA

Sa povećanjem popularnosti mobilnih telefona i interneta u 21. veku pojavljuje se takođe i velika popularnost društvenih mreža. Živimo u vremenu u kome su društvene mreže deo skoro svačijeg svakodnevnog života i, ukoliko nemate Facebook ili Instagram profil, smatrate ste čudakom među svojim vršnjacima.

Nema ništa loše u korišćenju društvenih mreža. Neki ljudi ih koriste kako bi ostali u kontaktu sa prijateljima ili porodicom, neki za zabavu ili informisanje, a neki samo da bi potrošili vreme. Problem nastaje kada neko postane zavisn od društvenih mreža i provodi previše vremena na njima, i kao rezultat ispašta njegov društveni život, kao i mentalno i fizičko zdravlje.

Facebook je najpopularnija društvena mreža na svetu sa 1.3 milijardu aktivnih korisnika dnevno. Istraživanja govore da prosečan korisnik provede 50 minuta dnevno na društvenim mrežama. To i ne zvuči toliko loše dok se ne upoređi sa vremenom koje prosečan čovek potroši na čitanje (19 minuta) i fizičku aktivnost (17 minuta). Neprihvatljivo je da ljudi provode toliko vremena gledajući u telefon umesto da rade na sebi i zato je ova tema postala toliko značajna u poslednje vreme.

Šta je zavisnost od društvenih mreža?

Zavisnost od društvenih mreža jeste termin koji se odnosi na osobe koje provode previše vremena na društvenim mrežama i to negativno utiče na njihov svakodnevni život. Ova bolest zavisnosti najviše pogađa generacije rođene u vreme interneta i njen uticaj na njihove živote je očigledan.

Kako nastaje zavisnost?

Postoji razlog zašto Mark Zuckerberg, osnivač Facebook-a, ne dopušta svojoj deci da koriste mobilne telefone ili društvene mreže. One su napravljene da stvaraju zavisnost kod korisnika. Kada nam stigne obaveštenje ili poruka, naš mozak oslobađa malu količinu dopamina, hormona sreće. Ukoliko se često oslobađaju male količine dopamina, mozak postaje sve manje i manje osetljiv na dopamine, što rezultuje stvaranjem zavisnosti. Velike kompanije danas zapošljavaju ljude čiji je posao da koriste principe iz kockarnica kako bi njihov proizvod stvarao što veću zavisnost kod korisnika. Naučno je dokazano da se oslobađa

skoro ista količina dopamina pri dobijanju poruke i pri konzumiranju kokaina. Ali kako može neko znati da li je zavisnik? Navodimo nekoliko simptoma koji ukazuju na zavisnost; ukoliko prepoznajete više simptoma - postoji velika šansa da ste zavisnik od društvenih mreža.

Simptomi zavisnosti od društvenih mreža:

1. Društvene mreže su prva stvar koju proveravaš ujutru.
2. Stalno proveravaš obaveštenja.
3. Kontaktiraš prijatelje samo preko društvenih mreža.
4. Konstantno proveravaš broj „lajkova“ na svojim objavama.
5. Svuda tražiš internet vezu.
6. Slikaš sve (npr.: hranu, film koji gledaš, mesto gde se nalaziš...).
7. Prvo što radiš kad si slobodan jeste da proveravaš obaveštenja.

Posledice zavisnosti

Preterano korišćenje društvenih mreža može da dovede do ogromnih posledica u nečijem mentalnom i fizičkom zdravlju. Razna istraživanja su pokazala da su ljudi koji koriste društvene mreže nesrećniji od ljudi koji ih ne koriste. Postoji mnogo razloga zašto su ova istraživanja tačna. Jedan od razloga je taj što ljudi porede svoj život sa životom drugih ljudi na osnovu objava na njihovim profilima. Ljudi prave grešku što porede svoj svakodnevni život sa slikama drugih ljudi, ne shvatajući da to nije predstava njihovog svakodnevnog života, već najlepših trenutaka. Ovo poređenje može da dovede do nezadovoljstva i depresije.

Veliki problem može biti i nasilje preko interneta. Društvene mreže su savršeno mesto za to jer svako može da kaže šta misli bez ikakvih posledica. Bilo je slučajeva gde je nasilje preko interneta dovelo do samoubistva ili smrti.

Takođe je poznato da preterano gledanje u ekran kompjutera ili mobilnog telefona prouzrokuje stres i umor, kao i gubitak vida i pogrbljen vrat. Naučnici su takođe dokazali da se preteranim korišćenjem mobilnih telefona smanjuje sposobnost koncentracije, što znatno utiče na produktivnost osobe.

Kako se izlečiti od zavisnosti?

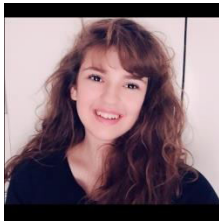
1. Isključiti obaveštenja.
2. Izbrisati aplikacije društvenih mreža.
3. Popunjavati svoje vreme drugim aktivnostima (npr.: sportom, nekim hobijem, sviranjem instrumenta...).
4. Ograničiti vreme za korišćenje društvenih mreža.
5. Ne unositi telefon u spavaću sobu.
6. Isključivati telefon ili internet.

Stefan Bobić, III₂

VAJDASÁGBAN SZÜNETELT A TANÍTÁS!

A szerb kormány határozata értelmében az influenzajárvány miatt Közép- és Dél-Szerbiában meghosszabbították a téli szünetet. Vajdaság esetében ez azt jelentette, hogy a tartományban hétfőtől, február 18-tól felfüggesztették a tanítást mind az általános, mind a középiskolákban. Mivel február 15-e állami ünnep, így Vajdaságban péntektől egészen február 25-ig nem volt oktatás az általános és középiskolákban. Az elkövetkezendőkben láthatják néhány diák "reakcióját" a rövid szünetet hallva:

“Amikor először hallottam a hírt, meglepődtem, legkevésbé sem számítottam egy egyhetes szünetre. Viszont mikor ténylegesen eljutott az agyamig, hogy nem lesz iskola, nagyon megörültem. Szükség volt erre az egy hét pihenésre.”

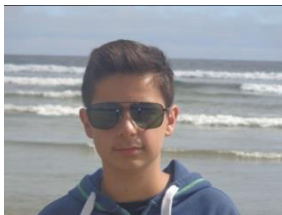
Kormányos Amadea I.3

“Örültem a járványnak, mert váratlanul ért ez az egy hetes lazulás. Természetesen nem hasznos dolgokra használtam el az időt, egyszer sem nyúltam füzetemhez,...remélem nem én vagyok az egyetlen.” (Uglik Auróra I.e)

Volt szerencsénk „szabadkai koleszosok”-tól is véleményt kérni. Bár arcukat nem vállalták, biztosíthatunk mindenkit, hogy rendkívül csinos lányok:

- „Lehetne több ilyen „random-szünet“.”
- „Ha úgy van szünet, hogy én nem vagyok beteg, az szuper!”
- “A szünetben azt is elfelejtettem, hogy iskolába járok.”
- “Nagyon hasznos volt a szünet, pihenés szempontjából.”

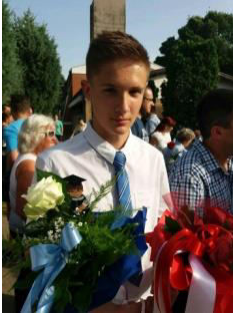
“Az oktatási minisztérium nagyon jól döntött, amikor bevezették az influenza miatti oktatási szünetet. Nekünk, tanulóknak nagyon jól jött, mert ki tudtuk pihenni az iskola okozta “fájdalmakat”, ugyanakkor készülni is tudtunk a témazárókra és dolgozatokra. Jelenleg osztálytársaim és én is reménykedem, hogy a szünet bepótlása nem szombatokon történik majd.”

Gellér Noel I.e

“Nagyon örültem ennek a kis szünetnek, de több is lehetett volna. Bár nagyon szomorú lennék, ha szombatoként kellene suliba jönni és bepótolni.” (Balassa Ákos I.3)

“Ez az egy hetes szünet nagyon jól jött a tanulók számára, végre kipihenhattük az eddigi nehéz időszakot. Még egy dolog jó lenne: ne szombatoként pótoljunk, mert azt nem bírnám ki.”

Vass József I.e

ZAŠTO ČITAM?

Prateći dugi tok ljudske civilizacije, razvijanjem jezika, nastankom prvih pisama i zapisa, javila se u pojedincu potreba da iskaže plod svog razmišljanja. Isprva su se mudre poruke, priče i pesme prenosile generacijama, s kolena na koleno, kroz razgovor i preporučavanje. Reči prvog mislioca koji ih je izrekao ostale su da lebde u vazduhu. Poneke su se izgubile i odlepršale, no neke bi čovek uhvatio svojom olovkom i dao im oblik. Tada su nastajale prve knjige koje su, uprkos svojoj čvrstoj formi, posedovale onu neuhvatljivu atmosferu koja bi nastala u dodiru sa svakim čitaocem.

U toj kombinaciji nekolicine tako prostih simbola, sastavljenih od svega nekoliko linija, u zacrtanom rasporedu reči i rečenica, iskazane su gotovo beskrajne šarolike panorame ideja i vizija koje su predstavljale srž nečijih života. Nama su njihove suštine ispisane kroz hiljade i hiljade tih linija, dostupne da ih shvatimo i upijemo ovu svest. Na tim toliko tankim listovima može se naći talas misli i osećanja koje će uzburkati okean naše mašte.

Čitam, jer svakom knjigom obogaćujem svoj život za jedan tuđi. Za jedan koji nikada ne bih mogla fizički da proživim, a ovako ipak mogu. Prelazeći preko stranica, obične hartije rasporedom malih crnih oblika, u tihoj prostoriji, u mojoj glavi odigrava se ples misli i emocija, jedan napeti film, tragična predstava – toliko naizgled mirna radnja, a toliko složen proces koji se iza nje krije.

Čitam, jer tada najviše učim o sebi. Pronalazim se u osobinama likova koji stoje pred mojim očima, pronalazim se u njihovim problemima i žudnjama. Sagledavanjem sudbina koje su im određene, postupcima i posledicama, primećujem obrasce i u svom dosadašnjem iskustvu. Kroz te zamršene mreže događaja osećam suštinu življenja.

Čoveku, dok sazreva, sve je teže i teže da sagleda sebe iznutra i da shvati uzroke komplikovanih mehanizama koji ga pokreću. Što više razmišlja, ima osećaj da sve manje zna i razume. Potrebno mu je da pronade sebe, da sam sebe odgonetne, kako bi mogao svesno da napravi sledeći korak. Mora da sklopi tu slagalicu kako ne bi upadao u iste začarane krugove, kako bi uvideo sitne greške koje pravi u prolazu, a koje u velikoj meri utiču na njega. Čitanjem se suštinski izučava čovek. Počinje da razume svoje želje, postaje sposoban da bolje izrazi i obrazloži svoje stavove, da uoči zamke u koje je sam sebe stavljao. Upija sve magične snove i bolna jutra puna razočaranja ispisana u tim redovima, biva u mogućnosti da vidi širu sliku čak i kada živi u trenutku.

Nije u ljudskoj prirodi da od trenutka buđenja do sna analizira svaki svoj korak, živi se gotovo po nekom već zacrtanom planu. Svaka individua kroz odrastanje i primanje informacija iz spoljašnje sredine polako kroji mehanizam po kome će kasnije stvarati svoje stavove i donositi odluke. Čitanjem knjiga, ovaj plan postaje utoliko kompleksniji i prefinjeniji. Pomaže nam da ne vidimo svet kao crno-beli film, već da osetimo njegove nijanse i šaputanja.

Knjiga nam je životni učitelj – ona nas ne ograničava, već oslobađa. Gde god da smo rođeni i odgojeni, u koje god okove stavljena naša svest, knjige predstavljaju ključ. Otvaraju nam oči pred mrakom indoktrinacije, laži i neznanja. Upoznaju nas sa razvojem ljudske misli kroz vekove i epohe, sa ništavnosti i prolaznosti života, a veličinom ljudskog uma koji ovim putem razbija barijere vremena i prostora.

Zato čitam.

Maja Imrić, III₂

ZAŠTO NE ČITAM?

Smatram da je čitanje nekada bilo dobar izvor znanja, ali da je u skorije vreme nadmašeno drugim izvorima koji su mnogo praktičniji i u dosta slučajeva tačniji.

Nekada se nečija pamet merila po broju knjiga koje je pročitao, a sada više ne, i to sa razlogom. Svet je doživeo veći naučni procvat u poslednjih sto godina nego u celom prethodnom svom postojanju. Smatram da je glavni problem knjiga što, kad su jednom oštampane, one ne mogu da se menjaju, a na internetu je to vrlo lako uraditi. Problem nastaje kada se neka činjenica, koja se već nizom godina smatra istinitom, razvojem nauke dokaže da je netačna, ili kada se o tome sazna još mnogo bitnih stvari. Ako uzmemo neku knjigu u kojoj te promene nisu izvršene, možemo steći pogrešna saznanja. Internet je mnogo bolja opcija za sticanje novih znanja, jer se svakodnevno menja i poboljšava.

Ovo, naravno, nije jedini razlog zašto ne čitam. Internet je takođe mnogo praktičniji od knjiga jer knjigu ne možemo da nosimo gde hoćemo, a pristup internet imamo skoro svugde. Tokom čitanja, ako nam neka određena stvar privuče pažnju i želimo da malo više istražimo o njoj, dok nađemo knjigu o tome, izgubimo dosta vremena, dok je na internetu to mnogo brže. Dosta dragocenog znanja bismo gubili da pokušavamo sve znanje da dobijemo preko knjiga jer ima mnogo inteligentnih ljudi koji žele da svoje znanje prenesu na druge osobe, ali nemaju vremena da napišu knjigu, zato snime i objave video-snimak pun dragocenog znanja koje nam nije dostupno putem knjiga. Svima nam je jasno postojanje jezičke barijere između ljudi. Iako smatramo da je neka knjiga dobra i da je vredi pročitati, mi nju ne možemo preporučiti nekome ko ne razume naš jezik; na internetu je ta jezička barijera mnogo manja, jer postoje programi koji automatski prevode tekst na željeni jezik.

Mislim da se većina najdragocenijeg znanja ne nalazi u knjigama, koje su previše nepraktične; smatram da knjige ne mogu da se nose sa prebrzim razvojem današnjice i zbog toga ja ne čitam.

Sve gore navedeno se ne odnosi na lektire, koje čitam, jer moram!

Milović Aleksandar, III₂

OPOMENA

„Na kraju igre, i kralj i pijun idu u istu kutiju“ talijanska je poslovice koja se u svojoj nutрини može slagati sa Šimićevim stihovima:

„Na svom koncu
mjesto u prah
prijeđi sav u zvijezde!“

Iako naizgled nihilistička poruka, poslovice u sebi krije poruku – teži tome da u svakom trenutku daš sve od sebe i da si uvijek u svom najboljem izdanju jer nikad ne znaš kada će doći kraj, kada će se igra zvana život, kako za tebe, tako i za sve, završiti i kada će ostati sjećanje na to kakav si život imao te će se o tebi pričati da si umjesto u prah prešao u zvijezde...

Antun Branko Šimić obraća pozornost na nešto što se danas pomalo zaboravlja –za svaki postupak postoji i posljedica. Čini se kao da je tu poruku uputio svakom čovjeku u želji da ga podsjeti da je sve prolazno i da će na kraju biti bitnije duhovno od materijalnog dobra. Nerijetko je ljudima mnogo bitnija materijalna od duhovne sigurnosti i češće se teži nečem kratkotrajnom nego dugotrajnom.

Upravo Šimićeva poruka potiče na obazriv život i na promišljeno djelovanje što nikad nije bilo lako. Govori kako je svoju veličinu bitno njegovati i ne trošiti je isprazno te ju sačuvati da bi na kraju ostao glas koji govori kako je pojedinac poslije svih poteškoća u životu ostao velik. Također, govori kako je mudrost znati procijeniti situaciju. Postoje trenutci kada uprkos svim pokušajima ne možemo učiniti ništa. Tada treba znati stati, sačuvati snagu i pustiti zvijezde da djeluju.

Šimić opominje kako je besmisleno žaliti za prošlim vremenom. Ono se ne može vratiti ni promijeniti. Naše sažaljenje tu uopće ne pomaže. Blago onom čovjeku koji kada je upao u blato ima snage ustati, očistiti se koliko može i dostojanstveno nastaviti hodati. U teškim situacijama mnogo je lakše sažaljevati nego djelovati, ali to nije rješenje! Kada je tako, pogledaj u zvijezde i zapitaj se kakvog bi čovjeka voljele vidjeti te ustrajno nastavi nositi se s nevoljama. Budi pažljiv jer kada dođe kraj, učinio si što si učinio. To nećeš moći promijeniti. Koju poruku želiš ostaviti o sebi; što želiš da bude ono po čemu će te ljudi pamtit? Ako ti je barem malo stalo do sebe, molim te, budi takav da kada pogledaš u zvijezde možeš vidjeti svoj odraz u punom sjaju i ljepoti.

Petar Huska, IV.f

ŠTA SLUŠATE?

Muzika je svuda oko nas. Gde god da se okrenemo, čujemo neku melodiju. S protokom vremena, menjaju se navike ljudi i stil života. Promene su neminovne u svakoj sferi društva. Muzika je segment koji je prošao kroz mnoštvo faza tokom kojih su se razvijali i nastajali različiti žanrovi. Ona je oduvek bila jasan vrednosni pokazatelj društva. Menjali smo se mi, menjala se i ona, a nekada su je i ciljano oblikovali da bi ona oblikovala nas, njen uticaj nikada nije bio za podcjenjivanje.

Ranije, ako biste želeli da poslušate pesmu koju volite, morali biste da čekate da je puste na radiju ili da se pojavi kasete ili ploča na kojoj je tražena numera. Danas, nije potrebno čekanje, trud ni trošenje novca na kasete ili ploče-sve što treba da uradite je da ukucate na internetu ime pesme koju tražite i za nekoliko sekundi moći ćete ne samo da je čujete, već i da gledate spot. Život danas je veoma brz, pevači izbacuju mnogo pesama u kratkom roku, svaki dan možemo videti mnoštvo pesama koje juče nisu bile na internetu, ali ne smemo dopustiti da nas to zavara. Kvalitet izvođača ne meri sam broj njegovih numera; u ovako brzom toku vremena teško je napraviti nešto što opstaje i što neće biti lako zamenjeno nečim novim i boljim već sutra, onaj koji to uspe učinio je nešto veliko. Iako život možda teče jako brzo, ne smemo dozvoliti da nemamo vremena da shvatimo šta nam se zapravo dopada i da budemo toliko lenji da slušamo samo muziku koja nam je servirana na tacni.

Naravno, sve ima prednosti i mane. Muzika koju mi, tinejdžeri, danas slušamo je primamljiva, slušljiva, ima dobar ritam ili, što bismo mi rekli, „vozi“, ali da li su tekstovi tih pesama nešto što ima umetničku vrednost? Naš odgovor je ne, ali svrha ovih pesama nije umetnost, već zabava. U klubu, na žurki, važno nam je da muzika bude baš takva - da ima dobar ritam i da je pevljiva. Naravno, to ne znači da će svako od nas kod kuće u

popodnevni satima, pustiti ovakvu muziku i slušati je sam. Nepotreban je poseban muzički ukus da bi se nekom dopala ova muzika, lako ulazi u uši i zabavna je.

Problem nije ako se tinejdžerima ovakva muzika dopadne u izlasku, on nastaje ako oni dopuste da im muzički ukus bude nametnut, to jest, ako se ne potrudite da pronađu muziku koja im se stvarno dopada nego slušaju samo ono što su čuli u klubu. Zato, nije problem u današnjim izvođačima niti muzici koju oni izbacuju. Problem je u nedovoljnom podizanju svesti mladih o neophodnosti sopstvenog ukusa za lepo. Važno je posvetiti pažnju razvoju sopstvene ličnosti i ne treba žuriti pri pronalasku svog ukusa. Pravo izbora je dato svima i ne treba da ga traćimo uzalud slušajući ono što nam je medijski nametnuto zarad nečije lake zarade i komercijalizacije; kada nam je dato pravo izbora, ono što treba da uradimo je da zapravo biramo.

Ponekad potražite malo dublje. Ne slušajte samo ono što je “trending”, već poslušajte nešto novo. Ne možete imati mišljenje o nečemu što niste čuli-zato dajte svemu priliku. Može vas iznenaditi koliko pozitivan na vas može biti uticaj muzike koja vam se zaista dopada. Ne budite žrtva komercijalizacije umetnosti!

Anđelka Matković i Sanja Popović, III₂

MŰVÉSZEK KÁVÉZÓJA

a hely maga talán a katarzis otthona
onnan kilép az ember és új életet kezdhet
bent folyik az újjászületés
ahol a székek már vagy százévesek
és még csak nem is hasonlítanak
egymásra
ahol egy kopott barna éjjeliszekrényre
kapod a száraz fehérborod
veled szemben pedig színek csúsznak
végig egy egész falon
absztrakt semmiségeket megalkotva
a pult mögött pedig a fiatal
pincérszác karján rózsaszál
és egy letisztult
anatómiai szív
félig

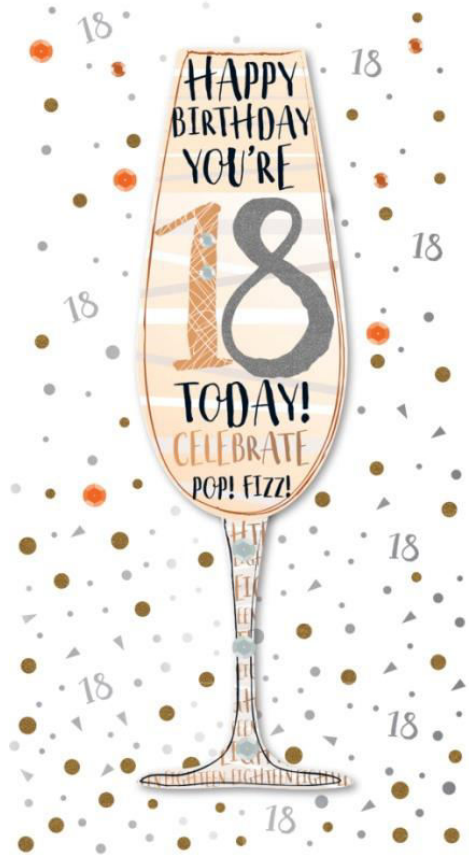
félíg csak vonalak és háromszögek
bárgyú mosollyal kíséred
végig mozdulatát
a zöld fotelből az
éjjeliszekrény mellett
ahol a borospoharad
már félíg üresen áll
egy ismerelen művész
melletted arról beszél
hogy milyen lesz a legújabb
előadása
belegondolsz hogy lehet hamarosan
ismert lesz
és majd a televízió mögül
hallod meg ismerősen
zengő nevét
a huzat bevágja a kávéház
ajtáját a jobb kezed
mellett a már
szürkés levendulacsokrot
nézed az egyik
fehér párkányon
a pincér kitámasztja a
nehéznek tűnő faajtót
felállsz miután ő újra
a pult mögött
álldogál
fizetsz
a kezedbe ad
egy százast amit

tévedésből raktál
a másik bankó mellé
arra gondolsz
megtarthatná
hiszen szebbé tette a
napod
talán az egész heted
is
ki tudja
hiszen olyan lelkiismeretesnek
tűnt
lágyan mosolygott az
absztrakt falak
között
rád és az életre
mert mind olyan
csodálatos
felkapod a táskád
és elindulsz
a nehéz faajtó
mellett
majd hangosan
elköszönve hagyod ott
a kávézót
a katarzis otthonát
a művészek kávézóját

Vojnić Bojana, I.e

PROSLAVA 18. ROĐENDANA-DA ILI NE?

Dok se među četvrtim razredima završava sezona proslave punoletstva, među trećacima zauzima maha. Osamnaesti rođendan svi željno iščekujemo jer simbolizuje prelaz u svet odraslih i uvek je predstavljen kao nešto posebno. Jedno od osnovnih pitanja koje postavljamo dolaskom rođendana je: da li ga uopšte slaviti? Mišljenja su podeljena. Mnogi misle da se ovaj rođendan ne razlikuje ni po čemu od drugih i da je uzaludno potrošiti mnogo novca za proslavu. Oni će okupiti svoje najbliže prijatelje i izvesti ih na piće ili večeru. Nasuprot njima, postoje učenici koji čekaju taj dan odavno, jer je to odličan povod za slavlje i prilika da budemo u centru pažnje celo veče! Naravno, ovaj odabir sa sobom nosi mnogo utrošenog vremena za organizaciju i finalnu realizaciju, ali, nažalost, potrebno je izdvojiti i novac. Da li je to sve vredno proslave punoletstva ili ne, subjektivno je. Rođendani mogu da se proslave na više načina, ali, klasična proslava podrazumeva iznajmljivanje lokala (Ženski štrand ili „Terasa“ na Paliću, klub Sax, klub Pab, Lady Bukowski ili neki restoran ako su pozvani i prijatelji i rodbina). Uvek su tu DJ, baloni u obliku jedinice i osmice kod kojeg se slavljenici fotografišu sa gostima, užičko kolo posle ponoći, nekad i trubači! Pitali smo nekoliko trećaka, koji su već slavili rođendan, za šta su se oni odlučili.

Vojislav Maćoš, III₂:

-Vojislave, gde si slavio rođendan i koliko je gostiju bilo?

- Slavio sam u klubu Sax. Bilo je oko 100 ljudi - moji prijatelji, braća i sestre.

-Kakva se muzika puštala?

-Imao sam DJ-a i on je puštao isključivo domaću muziku, i noviju i staru.

-Koji trenutak će ti ostati zapamćen kao najlepší?

- Ubedljivo najlepší momenat je bio u ponoć. Svi smo se okupili oko stola i pustili su Zvezdinu pesmu "Nek se Marakani vrate slavni dani" . Stao sam na sto i svi smo pevali zajedno. Posle toga smo spontano svi izašli ispred kluba i drugovi su me podigli i bacali u vis. Bilo je jako lepo.

-Šta si obukao za ovu priliku?

-Bio sam u majici i farmericama iako su mi svi rekli da obučem košulju. Ostao sam svoj.

Lea Džaković, IIIb:

-Lea, kako si ti proslavila svoj rođendan?

-Svoj rođendan sam slavila dva puta. Jednom u *Lady Bukowskom*, gde je bilo oko 40 mojih prijatelja. Druga proslava je bila za rodbinu na Ženskom štrandu, gde ih je bilo približno 60.

-Najlepši trenutak?

-Postojala su dva: jedan je bio kad smo, za vreme sečenja torte, svi došli oko stola i bili zajedno. Drugi je bio kad je moja mama pustila video, koji je sama napravila, od mog rođenja do sada.

-Ko ti je pomogao oko organizacije?

- Mama! Ona je odradila većinu posla.

Aleksa Stanić, III₂:

Aleksa je svoj rođendan proslavio u restoranu *Panorami*, u Hotelu *Galeriji*. Na njemu su bili prisutni drugari iz razreda, kao i rodbina i porodični prijatelji. Pitali smo Aleksu:

-Aleksa, kakva se muzika puštala na tvojoj proslavi?

-Prvo je išla strana, onda pesme sa autotjunom, i onda domaća, zabavna i narodna muzika. Igrali smo i užičko kolo par puta.

-Najlepši trenutak?

-Najlepše mi je bilo kad je celo moje odeljenje došlo zajedno.

-Ko ti je pomogao oko realizacije?

- Najviše su to bili roditelji. Sestra je sastavila listu pesama, pa je i ona bila velika pomoć.

SREĆNO SVIMA!

Mila Milinković, III₂

NÉZŐMŰVÉSZETI FŐISKOLA

2019. január 25-én a Svetozar Marković Gimnázium elsős és másodikos diákjai a „Nézőművészeti főiskola” című darabot tekintették meg. A szereplők Kucsov Boris, Mess Attila és Mészáros Gábor voltak. A darab bemutatta a színház kialakulását, majd annak bukását. A főhősök (két bukott színész) és Laci megnyitották a Nézőművészeti főiskolát, ahol

azt szerették volna megtanítani velünk, nézőkkel, hogyan legyünk jó nézők, és azt, hogy hogyan ragadják meg a színészek a nézők figyelmét, illetve, hogyan kell egy színházi előadást nézni. Rámutattak arra, hogy csak a fejünk szükséges az előadás teljes befogadásához, és bemutatták, hogy mi a tökéletes üléspozíció. Lacin demonstrálták, mi kell a nézőnek egy előadás túléléséhez. Amikor hivatásos nézők lettünk, munkába állhattunk. A megnézett előadásokért pontokat kaptunk, és a pontok alapján fizettek minket. Legtöbb pontot egy három színészes komédia ért, melyben megtanulhattuk, hogy hogyan legyünk jó nézők. A karakterek szimpatikusak voltak, az előadásmód, a közönség bevonása érdekesnek számított. Nekem tetszett a darab.

Gellér Noel I.e

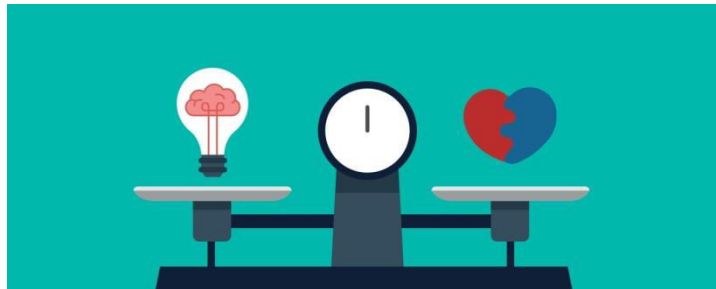
EMOCIONALNA INTELIGENCIJA

„Svako učenje ima emocionalnu bazu.”

-Platon

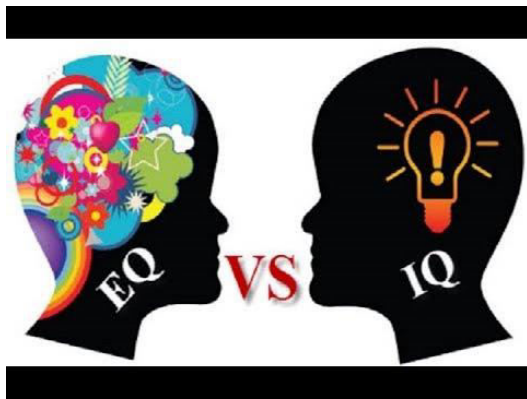
Pre više od dve decenije, emocionalna inteligencija (EQ) pojavila se kao concept koji je danas temeljno proučavan i o kom je napisan veliki broj knjiga i radova. Ona je i danas u fokusu brojnih ljudi širom planete, bez obzira na to da li govorimo o stručnjacima iz oblasti mentalnog zdravlja ili o opštoj populaciji.

Kada pomislimo na pojam inteligencije, obično nam na pamet padne racionalna inteligencija tj. IQ, koji se obično smatra veoma značajnim za opšti uspeh u životu i neguje u školi, dok se emocionalnoj inteligenciji pridaje manji značaj. Međutim, prilikom istraživanja koje su sproveli univerziteti Harvard i Stanford u SAD otkriveno je da je za uspeh u životu IQ zaslužan oko 15%, dok je EQ zaslužan 85%.

Pokazalo se da je emocionalna inteligencija puno važnija od kognitivne moći mozga, da su emocije moćnije od razuma. Ljudi, i ne znajući, češće donose odluke vođeni svojim emocijama i osećajima nego koristeći razum.

Psiholog Daniel Goleman definisao je emocionalnu inteligenciju kao “spособnost

priznavanja naših sopstvenih, kao i tuđih osećanja u cilju da motivišemo sebe i upravljamo sopstvenim emocijama i odnosima sa okolinom “. Prema njegovim tvrdnjama, emocionalnu inteligenciju čini sklop nekognitivnih sposobnosti, kompetencija i veština koje su zaslužne za sposobnost izlaženja na kraj sa pritiscima i zahtevima koje nam nameće okolina. Te sposobnosti su mnogobrojne, a neke od najvažnijih su:

Samosvest - podrazumeva samo posmatranje i prepoznavanje unutrašnjih stanja i predstavlja sposobnost uma da racionalno rezonuje emocije i iskustvo koje se u datom trenutku odvijaju. Osoba koja je samosvesna u stanju je da prepozna svoja raspoloženja i misli koje su uzrokovane istim, dok jaki emocionalni naboji ne ometaju njeno rasuđivanje.

Samokontrola - sposobnost upravljanja sopstvenim emocijama. To znači da smo u stanju da se izborimo sa osećanjima poput turobnosti, razdražljivosti i ljutnje, a da pri tome ne zapadnemo u očajanje ispunjeno grižom savesti. Pri tome, važno je istaći da samokontrola kod emocionalno inteligentnih osoba ne znači da se osećanja potiskuju, već se razvija sposobnost nadvladavanja tih osećanja i njihovog pravilnog usmeravanja.

Samomotivacija - sposobnost da sami sebe motivišemo, pri čemu nam za to nije potreban stalni podsticaj okoline. Nasuprot spoljašnjoj motivaciji, samomotivacija dolazi iznutra i predstavlja veštinu koja pomaže pojedincu da istraje u ciljevima koje je postavio sam sebi. Razvija se tokom detinjstva tako što se radi na izgrađivanju radnih navika kod dece i vežbom odlaganja trenutnog zadovoljstva koje je u cilju dugoročne dobiti.

Empatija - sposobnost spoznavanja ne samo ličnih emocija, već i identifikovanje osećanja drugih ljudi. Ona nam pomaže da postanemo altruisti i saosećajni ljudi koji mogu da saraduju sa drugima.

Socijalne sposobnosti – ovo uključuje spremnost za otvoren razgovor o emocijama, iz perspektiva osobe koja govori i koja sluša, sposobnost prepoznavanja kada pratiti, a kada voditi, sposobnost konstruktivnog rešavanja konflikata itd.

Koeficijent emocionalne inteligencije se može približno utvrditi brojnim testovima na internetu. Naravno, neki ljudi imaju prosečan EQ, neki nizak a neki visok. EQ možemo da promenimo, tj. poboljšamo raznim vežbama :

Vladanje negativnim mislima – prvo treba da prepoznamo negativne misli i razlikujemo ono što se događa u mislima (našem umu) od onoga što se događa u realnosti. Naše misli su rezultat mašte, odnosno nemaju naročite veze sa onim što se stvarno dešava. Zatim treba da prekinemo lanac negativnih misli. To postizemo tako što primetimo i prihvatimo te misli, ali im ne poklanjamo pažnju, ne analiziramo ih, već jednostavno dopustimo da izblede. Možemo da olakšamo sebi tako što pokrećemo aktivnosti koje zahtevaju našu koncentraciju i aktivno učešće, što nam dodatno pomaže da se u umu distanciramo od negativnih misli.

Čitanje društvenih signala – istraživanja pokazuju da ljudi sa visokim nivoom emocionalne inteligencije mogu bolje da protumače emocionalne, fizičke i verbalne izraze. Kada ugledamo neki izraz na nečijem licu, ne treba da brzamo sa zaključcima. Treba da smislimo barem još jednu opciju pored one koja nam prva pada na pamet. Ako proširimo svoju perspektivu, bolje ćemo čitati socijalne signale. Ako je potrebno, pitamo osobe čije signale ne razumemo, zašto se tako ponašaju, postavimo otvore na pitanja i uporedimo odgovore sagovorom tela.

Vežba asertivnosti - ima trenutaka u našem životu kada je važno da postavimo granice; kada je važno reći svoje mišljenje, bez obzira na to da li se slažemo s nekim, ili treba da kažemo "ne" bez griže savesti i postavimo sopstvene prioritete i kažemo kako se osećamo. Evo nekoliko primera: „Povredilo me je što si me ismevao na večeri“, „Osećala sam se neprijatno kada si tražio da stavim tvoje prioritete ispred svojih.“ Treba izbegavati rečenice koje počinju sa "ti", optužbe i presude kao što su „Ti si...“, „Trebalo bi...“, jer takav stav može doneti samo negativne posledice.

Emocionalnu inteligenciju možemo poboljšavati kroz ceo život, radom na sebi, a rezultati tog rada se uočavaju kroz celokupan kvalitet života pojedinca i njegovog odnosa sa okolinom.

Noemi Santo, III₂

Novosadska novinarska škola ostvaruje projekt unaprjeđivanja medijske pismenosti

Mediji su budućnost

U 21. stoljeću mediji su svuda oko nas i svakog dana unaprjeđuju se sve više. Mediji, naročito na internetu, predstavljaju budućnost na koju mi svjesno ili nesvjesno utječemo. Mnogo pojmova i procesa sadrže današnji mediji, mnogo je prijevara i lažiranja kako bi pojedine novine, stranice povećale svoju popularnost. Na žalost, mnogi budu prevareni. Kako znati jesu li neke informacije točne i odakle potječe izvor informacije? Na ova pitanja odlučila jedati odgovore svima koje to zanima „Novosadska novinarska škola“ koju podržava i ambasada Nizozemske. Oni su zajedno pokrenuli projekt „Unaprjeđivanje medijske pismenosti kod mladih“ 2018. godine, u cilju da obiđu dvadesetak srednjih i osnovnih škola, od prosinca 2018. do rujna 2019. godine kako bi u radionicama, gdje bi učenici kao i profesori imali pravo sudjelovanja i prošli kroz neke korake i naučili kako provjeriti postotak točnosti informacije.

Ovaj projekt vode Valentina Sigeti i Jelena Jovović, u projektu sudjeluje i predstavnica ambasade Nizozemske Aleksandra Kalinić. Gimnazija „Svetozar Marković“ podržala je ovaj projekt, pa su učenici s profesorima i profesoricama imali priliku da se 28. veljače malo bolje upoznaju s medijskom pismenošću. Radionica je održana u kabinetu fizike na 5. i 6. satu. Uz otvoren pristup predavača prema učenicima i kroz razgovor, učenici koji su sudjelovali u radionici, mogli su saznati kako provjeriti istinitost vijesti, provjeriti odakle potječe informacija i da na osnovu slike saznati je li u pitanju laž ili istina. Učenici su uživali u radu i saznavanju novih informacija koje im mogu pomoći u mnogim situacijama. Nakon ove radionice, prisutni su sigurno saznali nešto novo i korisno, a mogu se pohvaliti da su medijski pismeniji.

Denis Vukmanov Šimokov, I.f

GLOBALNA MEDIJSKA ETIKA

Medijska etika podrazumeva zdravo medijsko okruženje. U to okruženje svrstavamo funkcionalnu zakonsku regulativu, visok nivo obrazovanja novinara, njihovu ekonomsku stabilnost i nezavisnost, kao i finansijsku stabilnost i nezavisnost medijskih kuća u kojima rade. Kršenje profesionalne etike jedan je od mnogih problema sa kojima se susreću mediji u Srbiji. Uspostavljanje etičnog novinarstva se ne može postići ukoliko i ostali činioci koji su u bliskoj vezi sa medijima ne pokažu želju ka napredovanju i promeni svojih etičkih normi. Model po kom trenutno domaći mediji rade, svakako da ne predstavljaju nikakvu budućnost, niti nadu za uspostavljanje etičnijeg i pristojnijeg novinarstva. Mediji u Srbiji se očigledno služe tezom „Svet je jedna velika džungla, u toj džungli ili si tigar ili plen“, oni se bore za opstanak i za što veću ličnu korist što dovodi do toga da mediji postaju otvoreni zagovornici jedne ili druge političke opcije, a organizovane medijske kampanje protiv pojedinaca, grupa ljudi ili kompanija postali su naša svakodnevnica.

Dužnost svakog novinara je da sledi profesionalne i etičke principe sadržane u Kodeksu i da se suprotstavi pritiscima da te principe prekrši. Novinarski kodeks Srbije sadrži deset tačaka, a to su: istinitost izveštavanja, nezavisnost od pritiska, sprečavanje korupcije i sukoba interesa, odgovornost novinara, novinarska pažnja, odnos prema izvorima informisanja, poštovanje privatnosti, korišćenje časnih sredstava, poštovanje autorstva i zaštita novinara. Profesionalni i

etički standardi definisani u ovom Kodeksu teže podizanju ugleda novinarske profesije, propagiraju zalaganje za slobodu mišljenja, govora i izražavanja, kao i nezavisnot medija. Novinari koje krše ova načela ne mogu da računaju na podršku novinarskih udruženja i kolega. Mediji su takođe dužni da interes javnosti sa potpunim, blagovremenim i istinitim informisanjem stave iznad svih drugih interesa. Ukoliko u drugim oblastima ne postoje čvrsti moralni standardi, teško da od medija može da se očekuje da budu primer ovom društvu i okosnica promena. Mediji su, sviđalo nam se to ili ne, ipak samo ogledalo društva u kojem funkcionišu.

Vojislav Maćoš, III₂

(R)EVOLUCIJA

Psi otvore oči nakon 7 dana, mačke nakon 14, a ljudi? Kada mi, ljudi, otvaramo oči?

Promatramo samo ono što nam odgovara, a zatvaramo oči pred problemima kako ne bismo morali reagirati i učiniti nešto povodom toga. Bojiš se potresnih prizora, tragedija i nepravde jer znaš da će te gristi savjest zbog one djevojčice koju je napao stariji čovjek dok si ti to šutke promatrao i zbog one žene iz ulice koja svakog dana ima novu masnicu na licu. Dokle god nitko ne uperi pištolj u tebe, ti ćeš šutjeti, ali onda se nemoj iznenaditi kad ti tad nitko ne priskoči u pomoć. Samo mi jedno objasni, TI, koji si kukavica uživo, odakle ti hrabrosti preko društvenih mreža? Tamo se osjećaš pozvanim na sve dati svoj komentar ne razmišljajući da će to čitati nečija majka ili brat. Koristite nove termine, a zaboravili ste na dvije najjednostavnije riječi 'hvala' i 'oprosti'. U pjesmi „Hladnog piva“ kaže se da na ovim prostorima imamo stav i kad nemamo pojma jer toliko tražimo pažnju, makar bila negativna. Pljujemo svoje, dok ljubimo noge tuđe. Obojeni ste na mrežama, a uživo ste postali sivi, providni i isti. Skrivajte se iza tih efekata jer, kako bi se reklo u pjesmi, *možda je pravo ja parazit bez ideja.*

Miladin Šobić je u svojoj pjesmi postavio pitanje *zašto ne bit' običan, voljet' male stvari, zašto svako mora biti glavni?'*. Toliko bježite od ljudi, a pitate se zašto ste sami. Bojite

se zaborava i trudite se biti najglasniji i prvi, a ono osnovno što bi svaki čovjek trebao imati izgubili ste negdje, a to je empatija.

Težite k tome da budete savršeni, a dobrotu ste pregazili kako biste bili bliži savršenstvu, zar to nije apsurdno?

Bora Čorba bi rekao kako *slepo tumaramo ulicom u gomili*, gdje su nam svima kičmu polomili, što me podsjeća na priču Radoja Domanića *Voda*. Slijepo bismo pratili bilo koju ideologiju koja nam se pruža, a zgrožavamo se na Nijemce koji su to u prošlosti radili. Ti što višeš na sva zvana i ti sto šutiš, isti ste krivci.

Davno je Atomska sklona predvidjelo ovo vrijeme u pjesmi gdje kaže: *Oni što dolaze za nama imat će betonirane pejzaže, slušat će cvrkut plastičnih ptica i imat će u osmijeh namještena lica... Sklapat će prijateljstva putem kućnog kompjutera*. Toliko je godina prošlo, a mi se približavamo ponovno majmunima, postajemo oni majmuni *smajlići* koji ne vide, ne čuju i šute.

Ne krivi drugoga, ti si kriv i ne očekuj od drugih da mijenjaju svijet, ti ga mijenjaj. Pronađi svoju boju.

Nađa Kovač, IV.f